

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1835. 25. Juhli.

30ta lappa.

Tauna sinna.

No Nihges. Leijâ ais baltas basnizas pee juhrmallas dshwo nabbaga sweineeka atraitne, kurras wezzakajs dehts pehz lohsehm bija gahjis saldatôs un kurras diwi jaunaki behni, kautgan pilni wehl ne usauguschi, tatschu jau mah-tei par palihgu, daschreis ar laiwu brauz juhrâ us sweiju. — Arri 7tâ Juhli, tannî paschâ swehtdeenâ, us ko tas swehts eewangeliums pahr Pehtera baggatu sweiju kritte, winni bija juhrâ un taifijahs sawu masu tihflu iswiltt, kas bija tahds, ko muhsu pussê sauz par lohci. Bet tik gruheta wilkschana, kâ schoreis, winneem wehl ne kad ne bija. Jau dohmaja, appakschâ kahds kinkis effoht pee-kehrees. Zomehr ne peekusse wis un wilke no wissa spehka, kamehr siwi dab-buja redseht: tik leelu, kahdu wehl muhscham ne bija redsejuschi. Siws pee astes tik zeeti ar to masu tihflu bija sapinnusees, ka wairs ne warreja walkâ kluht. Behni, eedrohschinajuschees, nehme airus, winnu nokahwe un preezigi peewedde mah-tei. Mah-te gauschi brihnojahs, arri patte ne sinnadama, kas tas tahds juh-ras ehrms. Ohtrâ deenâ jau agri nahf ar winnu us Nihges tirgu un zerre par winnu tik dauds gan dabbuht, zik pahri laschu maksa. Bet wehkipperi maf winnai fohlija, fazzidami: ka muhsu widdû neweens zilweks tahdu siwi ne ehdoht un ka tik winnas tauki leeti derroht. Atnahze arri Kreews, tas druszin wairak winnai fohlija; bet us reis wehl zitti zilweki bija klah; tee zits ar zittu kibbe-ledami, zits pahr zittu fohlija, ka nabbaga atraitne beidsiht, ar paschas teefas sinnu, no Kreewa 25 sudraba rubfus par sawu siwi dabbuja. Seewa, Debbes-tehwam no wissas firds par scho winna mihlestibas jaunu sismi pateikdama, pree-ziga brauze us mahjahm, bet Kreews ar sawu siwi ee-eet tannî malkas dahrsâ pee Jaun-wahrteem, aisstehds durris un ne laisch zittu zilweku eekschâ, ne kâ to, kas winnam 5 kapeikus sudraba maksa. Un kâ winsch bija dohmajis, tâ no-tikke: faskrehje laudis no mallu mallahm, kas, kahrigi juhras ehrmu raudsht,

fawus graschus gan ne schelhoja, bet tif to, ka nabbaga atraitne ne patte tif gudra effoht bijusi, kà Kreews; jo schis pa wiffahm tahm 10 deenahm, kamehr siws, kautschu arween leddus wirfù turrehts, taf jau neganti sahze smirdeht, gan wairak kà dubbulti fawu naudü atdabbuja. — Echo stahstu, mihti lassitaji, meh's preeksch jums no daschu zilweku muttes, — bet Deews siun, woi riktigi — effam fasmehluschi, un taggad jums pehz skaidras taisnibas wehl gribbain isstahsiht, kas ta tahda siws ihsten' bija. — Schi juhras siws no galwas lihds astei bija 6 pehdas garrumà, tif refna, kà usaudsis zilweks un, kad ja=tizz, ko Kreews fazzija, 150 mahrzinus smagga. Peederr pee tahs siwu fuggas, kurrahm affinis naw aufstas, kà wiffahm zittahm siwin, bet gluschi firtas, kà putneem, swehreem, lohpeem un zilwekeem, dwa schu nemm plauschòs tàpatt, kà schee; arri ikrus ne laisch, bet dschwus behrnus dsendina, ko pee puppeem sihd, kamehr tee paschi fawu barribu warr famekleht. Gan schi siws, kas lihds 9 pehdahm garrumà warr peeaugt, irr ta wiffleelaka muhsu juhrà, tomehr winnu pehz Wahz' wihses tif par masu del-sihni jeb masu juhras zuhku nosauzam, jo atrohnahs eeksch zittahm juhrahm wehl dauds leelakas no schahs paschas fortes: ir tahdas, kas lihds 25 pehdahm irr garras. Winnas meesa no azzim lihds astei drihs isstatahs kà leela zukkura galwa, no weenas puffes refna, no ohttras teewa buhdama. Winnai wiffapfahri neds swihni neds spangas, bet gluddena ahda ween, kas tif smalka, ka brihscheem jau no pascha tihla eet puschu, un kas pa to drufzin plattu mugguru tumfch-silla, pa fahneem bruhna un appakschâ ittin balta irr. Galwa augfchâ irr refna, kà bluffis, un turpate widdâ winnai tahds fawads zaurums irr, kas tif leels ween, ka masu pirksiu warr eebahst, un zaur kurren siws, peldoht puhdama, weenâ gabbalâ uhdni sweesch ahra; tif preekschâ galwa mettahs tee-waka, kur winnai arri purns, kà zuhkat. Eeksch schaunahm stahw augfchâ un appakschâ 46 masi, assi sohbi. Uzzis irr masas, appakas, ar melnu swaigfni baltâ rinkî, un stahw weenâ fahrtâ ar mutti, tif pahri pirksius tahl no winnas faktineem. Uzzu preekschâ, purna wirspuffe atrohnahs tahs brihnum' schauras nahsis un pakkat azzim, ar tahm arri weenâ paschâ fahrtâ, aufu zaurumi, kas tàpatt schauri, ka sahles stohbrinu grubti warrest eebahst. Spurres winnai tschetras: weena muggurâ, diwas appakschâ fahnòs un weena leela, diwòs gabbaldòs dallita, par asti, kas winnai stahw tihri tàpatt kà stuhre laiwai. Pa wehderu, ais fahnu spurrehm, nahk masa nabba un tà jo prohjam. — Winna ahtri peld, bet tà knuhpu ween, ka galwa un aste arween lihstahs us appakschu un ka tilween mugguras widdus pa uhdens wirfù nahk redsams. Tif kad sprahgufi, issteepjahs garfchleekam. Meegâ turroht, tà juhrasbrauzeji stahsta, galwu uhdens wirfù un krahzoht. Kad winnu fakerr, tad stenn un 6 lihds 8 stundas warr dsihwoht bes uhdens. Daschreis wahrtahs un jaktahs pa uhdens wirfù. Zittas siwis winna rihi maktigi. — Winna eeksch muhsu juhras naw retta, bet daudsreis ne nahk pee mallas. Brihscheem leelòs pulkòs atnahk pee fuggem, kad tee brauz juhrâ, un tad fuggineekem arween par sihmi irr, ka wehtra drihs usnahks.

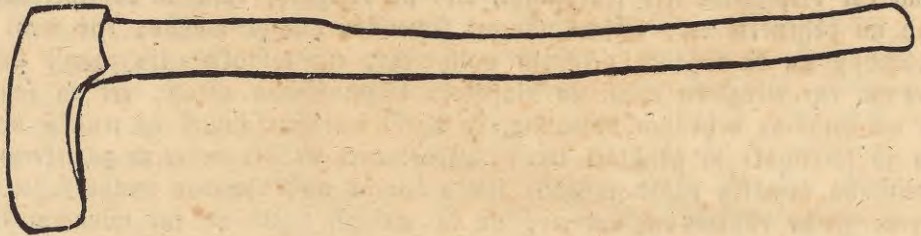
• Calenderu jaun isdohmahts zirris ar garu faktu.

Zif beeschi jau taggad pa Calenderu semmi laudis dšihwo, fa patte waldischana tur brihscheem leef fluddinaht, woi ne patihkocht dascham darbineekam, ar feewu un behrneem eet, dšihwi usneimt Amerikâ, tannis mallâs, fur wehl zitti ne dšihwo, un fa tahdam gribboht palihdseht, tur eefahkt. Un raug', laudis, zerredami tur weeglaku maissi un plaschafu dšihwoschanu atrast, eet pa finteem turp un drihs ar behdahm nomanna, fa darbi arri sweschumâ ne truhkst un arween jo sweschafi jo grubtaki irr. Tâpatt arri notikke ar teem zilwekeem, fo waldischana preeksch pahri gaddeem leelôs barrôs us Rahnadas walsti suhtija un kurreem zittur ruhmes ne eedewe, ne fâ meschâ. Zif nu tur winneem kohku bija laist, pirms ehkas zirte gattawas un dabbuja ruhmes preeksch dahrseem un tihromeem! Bet pawissam mas zirru winneem bija lihds, un zif wehl bija, tee ahtrumâ woi tikke arzirsti, woi gabje puschu; jo tai widdû kohki brihnum' bija wezzi un zeeti. Suhtija winneem gan no Calenderu semmes jaunus zirrus, bet arri tee, kohkeem neganti zeeti eelihde un tâ daudfreis jau pehz pirma zirtena, woi pa pehdu woi pa faktu saluhse. Sahze pee teefahm fuhdseht pahr Calenderu semmes sweestu kallejeem; un luhk', Calenderi ne gribbeja wis panest scho fannu, un dohmaja, fo dohmadami, kamehr preeksch saweem brahleem eeksch Amerikas pawissam jaunus zirrus isdohmaja: tahdus, kas, lai ar winneem zehrt fâ gribbedams, kohkeem ne mas ne tik zeeti ne eeleen, fa buhtu grubti, winnus atkal iswillkt, un kas arri tik lehti ne warr eet puschu. Schohs winneem pirmureisi tai 1830tâ gaddâ peesuhtija, un no ta laika neween tanni mallâ, bet arri jau pa paschu Calenderu un Wahz' semmi dauds weetâs pee balku laischanas un malku skaldischanas wairs ne ar teem wezzeem, bet tik ar scheem jauneem zirrim strahda, winnus tohti usteikdami. Taisa winnus tur jau diwadus: smaggakus no 7 mahrzineem un weeglakus no 4. Arri pa Rihgu daschôs nammds tahdi jau atrohnahs; jo Rihges birgeru beedriba, no grahmatahm dabbujust sinnaht pahr winneem, weenu par prohwi no Wahz' semmes likke atnest un eedewe tam gudram meisteram, kurream wahrds: Steiwer*) un tas, wissu skunsti drihs noskattijees, tahdus paschus eefahze taisiht un taggad ne dauds dahrgakus, ne fâ tohs no wezzas fortes pahrdohd. — Pa Wahz' semmi ire isrehkinahs, fa, ar scheem zirrim kohkus woi malku zehrstoht, zilwets eeksch pussfundas tikpatt dauds warr pastrahdaht, fâ zits, kam wehl wezs zirris rohkâ, eeksch trihsweeren-del stundas.

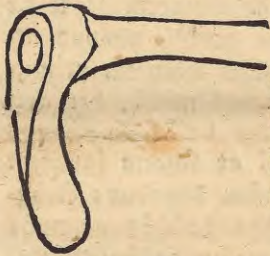
Kad nu winnus wissâs mallâs tahdus labbus un derrigus usteiz, tad mehš steidsamees, saweem mihteem lassitajeem neween sinu pahr winneem doht, bet arri isstahsticht un ar masahm bildehm parahdiht, fa no wissahm pusschm isfkattahs, lai arri muhsu semmes kalleji tahdus sinn taisiht un muhsu semneeki gudri isprohwe, woi geld, woi ne.

*) Schis irr tas patz, kas tē zittfahrt pirmu Artoas-alku urbe un kas arri treschus sammanu-rattus isdohmaja (Luhk' E. L. dr. 1833, 17. l. un 1835, 10. l.)

Lai nu tè pirmâ fahrtâ zirris jums rahdahs itt fâ us galdu, taisni jums preekschâ likts, fa warreseet raudsicht, fahds winnam fahs un fahda winna pehda.

Sazziseet gan eefahkumâ: "gluschi tâpatt, fâ zits zirris;" bet kad jums buh-
fim isteikufchi, fa fahs tam tihfchi tahds eelihks irr taishts, lai, zehrstoht, lab-
baki, ne fâ zits, rohâ fweerrahs; un fa zirris pats ne mas naw plakkans, fâ
zits, bet no wiffahm mallahm drufzin fâ ustuhzis, tâpatt pa pehdu un pa mug-
guru, fâ pa peetu un pa paschu asminu, tad juhs jau no schahs pirmas bil-
des labbi deesgan nomanniseet, fa taf ar scho zirri irr zitta leeta.

Par wehl skaidraku sapraschanu lai nu ohtrâ fahrtâ
zirris tè jums atfal rahdahs, itt fâ ar mugguru jums pa
puffi preekschâ greests, fa juhs winna pehdu lihds ar mug-
guru warreseet apsfattiht un nojehgt, fa arri tur mallas
ihsten naw affas, bet gluschi appatas, fâ masam spilwenam.

Trefchâ fahrtâ lai tè arri zirra muggura weena patte jums rahdahs,
fa warreseet nomanniht, fur fahsa gals tai nahf zaur, un fâ arri patte
pehda ne mas naw plakkana, bet drufzin fâ ustuhkufi, un fa no peeta
lihds asminam pamafhtim tif paleek teewaka.

Bet kam patiftu, wehl skaidraki, ne fâ schee muhsu raksti un bildes
to mahza, dabbuht sinnahf, fâ schee Enlenderu jaun-isdohmati zirri isfat-
tahs un irr taisfami, tas lai, kad winnam pa nahfoscheem diweem mehne-
scheem gaddahs Nihgâ buht, atnahf tai nammâ un istabâ, fur schahs
lappas isdalla; tur dabbuhs apsfattiht to zirri paschu, fo Nihges birgeru bee-
driba no Wahz' semmes par prohwi lifke-atnest.

Lihds 23. Juhl pee Nihges irr atnahkufchi 588 fuggi un aisbraukufchi 473.

Drihw drikkht. No juhmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napierky.